

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio V. Utrùm Deus omnibus infidelibus, qui nunquam de fide audierunt
conferat auxilia sufficientia, tùm externa, & generalia; tùm interna, &
specialia ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

SECTIO V.

Utrum Deus omnibus infidelibus, qui nunquam de fide audierunt, conferat auxilia sufficientia, tum externa, & generalia; tum etiam interna, & specialia?

DIFFICULTAS I. Utrum Deus omnibus infidelibus, etiam barbaris, & qui nunquam de fide audierunt, conferat auxilia sufficientia? Affirmative.

Ira P. Soar. tom. 2. de grat. lib. 4. cap. 11. num. 5. & lib. 4. de provid. circa reprob. cap. 3. n. 11. P. Ruiz. d. 46. sect. 2. & alii supra cit. Probatur primò ex supra dictis à n. 59. quæ omnia, cum sint generalia, etiam de his infidelibus sunt intelligenda; ergo &c.

73 Probatur secundò ex illo ad Rom. 1. ubi Apostolus loquens de omni creatura rationali sic ait: *Invisibilia ipsius, à creatura mundi, per ea, quæ facta sunt, intellecta, conspiciuntur: sempiterna quoque ejus virtus, & divinitas, ita ut sint inexcusabiles; sed si non haberent auxilia sufficientia, essent excusabiles; ergo &c.* Tertiò ex illo Sapient. 13. *Amag-nitudine enim speciei, & creaturæ cognoscibiliter poterit Creator horum videri; sed tamen adhuc in his minor est querela: ubi illud Minor est querela, supponit esse querelam de Barbaris, & rudibus hominibus, licet major sit de aliis; non autem sic haberet querelam, nisi eis præstaret auxilia sufficientia; ergo &c.* Quartò, quia Deus cuilibet homini etiam barbaro, & maxime rudi assignavit suum specialem Angelum custodem, ut patet ex illo Deuter. 32. *Constituit terminos populorum juxta numerum filiorum Israel: ubi Septuag. legunt: juxta numerum Angelorum Dei: Et D. Greg. lib. 17. Moral. cap. 3. Certa, ait, Angelorum ministeria dispensandi singulis quibusq; gentibus esse prælata; sed Angeli custodes non ad alium finem mittuntur, nisi ad procurandam hominum salutem; non autem sic procurarent in gentibus, si illis Deus non contulisset auxilia sufficientia, ut possent ad cultum Dei verum, & utilem venire; ergo &c.*

74 Argues 1. Ex illo Actor 14. ibi: *Deus in præteritis generationibus, dimisit gentes ingredi vias suas. Et cap. 17. Et tempora quidem hujus ignorantie despiciens Deus: dimittere autem, & despiciere in sacris litteris est auxilio destituere, ideoque frequenter in Psalmis oramus, nè à Deo despiciamur; ergo &c.* Respondeo verba illa *dimittere, & despiciere*, si eo loco accipiantur pro destitutione auxilii, intelligenda esse de auxilio efficaci, & abundanti, non autem sufficienti.

75 Argues 2. Matth. 11. legimus, Tyrios, & Sidonios pœnitentiam fuisse acturos, si Dominus apud eos prædicasset, aut miracula facere voluisset; & tamen non ita pœnitentiam egerunt, quia hoc auxilio fuerunt destituti; ergo &c. Respondeo argumentum solum probare, Deum pro sua libera voluntate congruum, & abundans auxilium negare quibus vult: non tamen inde colligi, Tyrios, & Sidonios destitutos fuisse auxilio sufficiente.

76 Argues 3. Si omnes barbari haberent auxilia sufficientia, sequeretur, quod omnis, qui non convertitur, resistit Deo supernaturaliter vocanti ad fidem, aut ad pœnitentiam; consequenterque

peccare peccato infidelitatis, aut impœnitentia; siquidem omnis homo tenetur recipere fidem, cum potest; potest autem si habet auxilium; sequela autem videtur falsa, ut patet ex illo Joan. 15. *Si non venissem, & locutus fuisset eis, peccatum non haberent: ubi D. Thom. 2. 2. q. 10. art. 1. probat, infidelitatem non habere rationem peccati, sed puram negationem fidei in iis, qui nihil audierunt de fide; ergo &c.* Respondeo, barbaros non peccare peccato infidelitatis, sed ab eo excusari per ignorantiam invincibilem, prout supra diximus; siquidem auxilia, quæ accipiunt, non excitant immediatè, & proximè ad credenda mysteria supernaturalia; neque immediatè, & proximè conferunt potentiam sciendi, atque credendi supernaturalia, sed tantum remotè quatenus illis tenebantur cooperari, nè suam salutem impedi-rent.

78 Argues 4. Infidelibus habentibus copiam doctrinæ; imò & fidelibus, aliquando deficit gratia excitans ad salutem, quando scilicet deficit hujus excitationis opportunitas, prout supra diximus; sed barbaris invincibiliter ignorantibus omnia supernaturalia semper deficit hujusmodi opportunitas; ergo etiam ipsa gratia excitans. Respondeo negando minorem: licet enim quamdiu sic ignorant eis deficiat opportunitas gratiæ, quæ immediatè, & proximè excitet ad credendum formaliter, & explicitè; non ita semper deficit, quæ immediatè, & proximè excitet ad credendum, & amandum aliquod bonum, quod explicitè sit naturale, virtute tamen, & implicitè contineat aliquod supernaturale, ad quod saltem remotè etiam excitat, ut diximus.

79 Argues 5. Si omnibus barbaris daretur gratia sufficiens, aliquis ex tanta eorum multitudine cooperaretur, & consentiret; consequenterque perveniret ad fidem, & salutem; sed experientia docere videtur, neminem ex illis obtinuisse fidem, & salutem; ergo &c. Respondeo primò cum P. Ruiz. d. 46. sect. 8. n. 28. verisimilius esse quibusdam barbaris, specialiter à Deo dilectis, clariores, & fortiores illustrationes, & inspirationes infundi cum circumstantiis opportunis, ut assensum præbeant, & ad salutem perveniant. Neque ex eo, quod eos ignoremus, probatur, nunquam aliquos fuisse, cum id scire sit impossibile in regionibus adeò vastissimis, & vitiorum caligine obrutis. Respondeo secundò, argumentum solum probare, hujusmodi barbaros non posse, prout sic pervenire ad salutem moraliter; non tamen probare, non potuisse physicè; habent enim ad id potentiam physicam, licet non habeant moralem.

80 Difficultas 2. Utrum Deus hujusmodi infidelibus conferat auxilia sufficientia, tum externa, & generalia; tum specialia, & interna? Advertes auxilia sufficientia externa, & generalia esse v. g. institutionem Ecclesiæ, & Sacramentorum; item & prædicationem Evangelii, quæ de se pro omnibus instituta est, licet per accidens ad aliquos non pervenerit; & quod Deus hujusmodi auxilia omnibus contulerit, non est dubium: auxilia verò sufficientia interna, & specialia sunt illustrationes, & inspirationes internæ, quibus Deus internè, & specialiter vocat, de quibus est præsens difficultas: pro qua:

81 Resolutio sit: Deus hujusmodi infidelibus confert auxilia sufficientia, etiam specialia, & interna. Ita communiter Doctores. P. Soar. P. Vafg. P. Grana-d. P. Valent. & alii, quos citant, & sequuntur P. Amicus d. 28. num. 123. & P. Ripal. d. 20. sect. 22. Pro-

Probatur primò, quia hujusmodi infideles tenentur venire ad Christum, ut patet ex illo ad Rom. 1. ubi dicit Apostolus, ut vidimus, gentes fuisse inexcusabiles, & thesaurizare sibi iram in die iudicii; non autem sic essent inexcusabiles, nisi vocarentur specialiter, & internè, ipsis tamen internis vocationibus non responderent; sed non ita tenerentur venire, nisi vocarentur internè illustrationibus, & inspirationibus, ut patet ex illo Joan. 6. ibi: *Nemo potest venire ad me, nisi Pater meus traxerit eum*; ergo &c.

82. Probatur secundò, quia Deus, ut supra diximus, vult omnes homines salvos fieri; ergo etiam hujusmodi infideles, non obstante peccato originali; imò & ab hoc vult eos liberare propter Christi merita adhibendo aliquod remedium; sed medià generalia prædicationis, institutionis Ecclesiæ, & Sacramentorum, quæ aliis conferuntur, non sunt hujusmodi infidelibus sufficientia; siquidem, ut supponimus, nihil de his audierunt; ergo dicendam est illis à Deo conferri alia specialia, & interna, quales sunt illustrationes, & inspirationes internæ.

83. Probatur tertio ex illo Joan. 1. *Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*: qui textus de illuminationibus internis per gratiam intelligitur; sed hujusmodi infidelès comprehenduntur sub numero illo universali: *omnem hominem*; ergo &c. Confirmatur ex illo Apoc. 7. *Ecce sto ad ostium, & pulso*: quæ verba intelliguntur de omnibus hominibus sine acceptione personarum, & in illis præter medià generalia, significatur modus specialis pulsandi internè per illustrationes, & inspirationes.

84. Probatur quarto ex Sanctis Patribus D. Prosper. lib. 2. de vocat. gent. cap. 4. ubi loquens de reprobis sic ait: *Qui quidem in comparatione electorum videntur abjecti, sed nunquam sunt manifesti, occultisq; beneficiis abdicati*: Et cap. 5. loquens de distributione auxiliorum: *Quæ, inquit, & si parior antea, atque occultior fuit, nullis tamen sæculis se negavit, virtute una, quantitate diversa, consilio incommutabili, opere multiformis*. Et Cap. 23. docet præter illam generalem gratiam datam, parcius & occultius Deum specialiter omnium hominum corda pulsare: ibi: *Circa majorem, inquit, præter generalem gratiam, parcius, atque occultius omnium hominum corda pulsantem*. Et eodem cap. 23. cum descripsisset externas, & internas gratias, quibus Deus homines vocat, addit: *Quæ opitulatio per innumeros modos, sive occultos, sive manifestos omnibus adhibetur, & quod à multis refutatur, ipsorum est nequitia: quod autem à multis suscipitur, gratia est divina, & voluntatis humane*. Et eodem cap. 23. loquens de parvulis ait: *Ad aliam pertinere gratia partem, quæ universis semper est impensa nationibus*: & addit: *quæ utiq; si bene eorum uterentur parentes, etiam ipsi per eosdem juvantur*; ergo supponit adultis parentibus in se ipsis datam esse gratiam sufficientem, quæ bene uti potuissent, per eamque non solum propriæ, sed etiam infantium salutem providere. Hanc eandem sententiam affirmant D. Dionys. de Cælest. Hierarch. cap. 9. D. Irenæus lib. 4. cap. 71. & alii.

85. Oppositam sententiam tenent Sior. Ocham. Gregor. in 1. dist. 46. q. 1. ad 3. apud P. Soar. rom. 2. de grat. lib. 4. cap. 11. n. 6. quatenus affirmant his infidelibus non conferri auxilia sufficientia interna, sed illis satis provisum esse per auxilia sufficientia generalia, & externa, nempe per institutionem Ecclesiæ, & Sacramentorum, & per prædicationem Evangelii, quæ de se pro omni bus instituta est; & licet non sint auxilia actualia, sunt tamen organa, quibus ipsa actualia communicantur: quod si aliquando contingat, ut prædicatione Evangelica, ac fidei notitia ad hujusmodi infideles non perveniat, id erit per accidens, & quia in penam peccati originalis Deus id permittit, quam tamen penam Deus misericorditer non omnibus, sed aliquibus im-

ponit.

Nec talis permissio, inquit, est injusta; neque contra voluntatem illam generalem antecedentem salvandi omnes; neque contra debitam, & sapientem Dei providentiam: Non primum, quia Deus nulli debet majora auxilia; Non secundum: quia ex parte Dei omnibus parata est salus, quod solum ad illam voluntatem pertinet: Non tertium, quia Deus non tenetur mutare, aut agere contra communem cursum causarum secundarum generalium in uno quoque ordine, ne in illo aliqua monstra, aut defectus sequantur: Pro hac tamen sententia.

Argues 1. autoritate Scripturæ: Primò ex illo Act. 17. ubi de antiquis gentibus, quæ veræ fidei notitiam non habuerunt, sic ait: *Tempora hujus ignorantia despicies Deus, nunc annunciat hominibus*. Secundò ex illo Act. 14. ibi: *Qui in prædicationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas*: in quibus locis significatur, gentes illas non accepisse speciales illustrationes, & internas vocationes, sed tantum auxilia illa generalia de se omnibus communia, quibus tamen aliquando per accidens fuerunt privati in penam peccati originalis. Tertio ex illo ad Rom. 10. ubi loquens Apostolus de sufficientia auxiliorum, quibus Deus omnes vocat ad fidem, solius prædicationis Evangelicæ facit mentionem: *In omnem terram, ait, exivit sonus eorum, & in fines orbis terra verba eorum*: quæ si ad aliquos non pervenit, id fuit per accidens; nam Christus Dominus pro illis etiam, sicut pro aliis prædicationem, Ecclesiam, & Sacramenta instituit, in quibus sufficienter omnibus provisum; ergo &c.

Respondeo hæc omnia testimonia solum probare, Deum hujusmodi infidelibus non conferre auxilia proxima, & immediata ad fidem; non tamen probare, non eis conferre auxilia proxima, & immediata ad rectè, honestèque vivendum, & ad servandam legem naturalem, prout servare poterant, quod si fecissent, & obicem non posuissent, sine dubio illis conferret Deus auxilia proxima, & immediata ad credendum, ad quod, si aliud remedium non suppeteret, (quia in sylvis, & in regionibus adeo semotis educati,) mitteret Deus miraculosè Angelum aliquem, aut Prædicatorem, qui eos doceret, & instrueret, ut constaret accidisse Lusitano illi Thaumaturgo, (ut appellatur à populo) Patri Josepho de Anchieta, quem Sanctorum catalogo adscribi speramus; hunc enim (ut refert P. Sebastianus Veretarius, & ex illo transcripsit P. Herice tract. 3. d. 34. cap. 8.) Deus cælitus misit ad instruendum, & baptizandum cælestem illum infidelem Brasiliensem in sylvis ad ultimam usque senectutem educatum, qui legem naturalem observaverat, & illud ultimum, & primum salutis remedium expectabat, ut per portam salutis ad æternam salutem ingrederetur: & si hujus doctrinæ veritas non satis hujus testimonii veritate firmaretur, testimonio D. Dionysii maxime stabilitur, qui lib. de Cælest. Hierarch. cap. 9. sic ait: *Non rectè imputatur gubernatoribus Angelis, si gentes aliæ ad falsorum Deorum cultum devolutæ sunt; sed illis ipsis, qui moribus propriis à recto calle, quo ad Deum ascendere possent, sua sponte deviarunt*.

ex quibus verbis constat, nisi obicem, nempe peccata, posuissent, per Angelos Custodes instructum iri, licet in sylvis fuissent perpetuò educati.

Argues 2. Non apparet quando, & quomodo hujusmodi auxilia sufficientia infidelibus sic enutritis conferantur; ergo omnes similibus auxiliis destituuntur. Ante argumenti solutionem: Advertes cum *P. Soar. cit. num. 2.* infideles hic posse esse in triplici genere: Primò, qui fidem habuerunt, & postea illam deferentes, sunt apostatae, & hæretici. Secundo, qui quidem de fide audierunt, illam tamen recipere noluerunt. Tertiò, qui nunquam de fide audierunt, nullaque prædicatione, aut Evangelii notitia ad illos pervenit. Hoc posito.

Respondeo ad argumentum negando antecedens quoad omnia hæc infidelium genera; nam infidelibus primi, & secundi generis, prout supra diximus, toties datur auxilia sufficientia, ut redeant & veniant ad fidem, quoties recordantur veræ fidei, quam aliquando habuerunt, aut de qua audierunt. Patet, quia tunc tenentur quærere veram fidem; siquidem eis imputatur, si non quærant; non autem imputaretur, si non tenerentur quærere; sed non ita tenerentur quærere, si non possent; nemo enim tenetur ad impossibile; ergo tunc habent posse, sive auxilia sufficientia, quæ dant posse, ut quærant: Confirmatur, quia peccatores fideles tunc habent auxilia sufficientia, ad pœnitentiam, quando ad illam advertunt, ut supra diximus; ergo etiam hujusmodi infideles tunc habent auxilia sufficientia, quando adverterint ad veram fidem, aut ad falsitatem suæ sectæ.

Quoad infideles tertii generis, de quibus in præfenti, tunc illis conferuntur auxilia sufficientia interna, & specialia, nempe illustrationes, & inspirationes, quando illis in mentem venit verus Deus, de quo habent notitiam sufficientem, aut saltem aliquod dubium, & vehementem suspicionem, prout supra diximus; aut quando advertunt ad incertitudinem suæ sectæ, si quam habent. Patet, quia hæc sola tempora, vel momenta, non verò alia, quibus distrahuntur, & occupationibus implicantur, videntur illis opportuna pro habendis his auxiliis, ut supra diximus de tempore, quo peccatoribus fidelibus dantur auxilia sufficientia ad pœnitentiam.

Argues 3. Peccatores perpetuò amentes nō sunt capaces inspirationis, & illustrationis internæ; sicque illis specialibus auxiliis destituuntur, & solum habent externa & generalia, quibus etiam per accidens destituuntur; ergo idem dicendum de illis infidelibus. Respondeo hos peccatores, sive sint fideles, sive infideles, aut incidisse in amentiam perpetuam: aut fuisse perpetuò amentes, & nunquam usum rationis habentes: Si primum, & sint fideles, Deus illis contulit auxilia sufficientia interna ne peccarent, antequam in amentiam incidere, sicque ipsis imputabitur, quod peccent, & non salventur: Si sint infideles, etiam antequam inciderent in amentiam, illis contulit Deus auxilia interna ad faciendum, quod in se erat, & si fecissent, sine dubio eis cōferrentur auxilia proxima ad baptismum, & fidem suscipiendam, prout diximus. Si secundum, adhuc Deus illos non destituit auxiliis necessariis remotis, proximè tamen collatis eorum parentibus, qui si illis benè uterentur, vitarent peccata, propter quæ puniuntur in filiorum amentia, sicque de his idem, quod de infantibus, qui sine baptismo decedunt, dicendum est: pro quibus sit:

Tom. I.

SECTIO VI.

Virum infantibus non baptizatis conferat Deus auxilia sufficientia ad salutem?

ACTENUS de adultis, tūm iustis, tūm peccatoribus; tūm fidelibus, tūm infidelibus, locuti sumus; nunc autem dicendum nobis est de parvulis, sive infantibus, qui sine baptismo, & originalis remedio decedunt, ita ut penè vivere desinant, quàm incipiant. Maxima de hac re suborta est controversia inter *P. Soar. & P. Vasquez*, postea à Magistris Recentioribus agitata, & locupletata; quid de illa sentiamus, breviter jam dicimus: Sit igitur:

Affertio 1. Infantibus, qui vel in utero matrum, aut defectu materiæ, aut ministri sine baptismo decedunt, confert Deus auxilia sufficientia specialia, saltem remotè, & mediata, quatenus proximè, & immediatè illa confert eorum parentibus, quibus si benè uterentur, certè peccata non committerent, propter quæ Deus eos punit, permitiendo eorū filios ita miserè, & immaturè decedere, & qui si in abortu ad Deum efficaciter recurrerent, aut ad aliquem Virum Sanctum, nunquam ita punirentur, ut eorum infantes sine remedio baptismi decederent. Ita *D. Thom. Scot. P. Bellarm. lib. 2. de grat. & liber. arbitr. cap. 5. Vega lib. 5. in Trid. cap. 6. P. Less. de prædest. sect. 6. assert. 1. P. Arrubal. 1. p. d. 91. cap. 3. P. Herice tr. 3. d. 35. cap. 2. P. Valent. 1. 2. d. 8. q. 3. punct. 4. P. Amicus de grat. d. 28. n. 107. P. Compton. tom. 1. d. 38. sect. 8. n. 4. & maximè P. Soar. lib. 4. hic cap. 4. per totum, & alii apud citatos.*

Probatur primò ex *D. Prospero lib. 2. de Vocat. gent. cap. 23.* ubi loquens de his infantibus ita ait: *Sub arbitrio jacent voluntatis alienæ, nec ullo modo eis, nisi per alios consuli potest, & consequens est, illos ad eorum pertinere consortium, quorum vel recto, vel pravo aguntur affectu; sicut enim ex aliena confessione credunt, ita ex aliena infidelitate, aut dissimulatione non credunt; ergo &c.* Secundo ratione, quia infantes sunt incapaces suscipiendi proximè, & immediatè auxilia specialia interna, nempe illustrationes, & inspirationes; ergo illa recipiunt remotè, & mediata, quatenus Deus illa confert eorum parentibus proximè, & immediatè, prout diximus.

Affertio 2. Deus hujusmodi infantibus etiam confert auxilia sufficientia externa, & generalia in ipsa institutione Sacramentorum dependenter ab eorum parentibus, aliisque causis secundis, Ita Doctores supra citati. Probatur primò auctoritate Scripturæ: Primò 1. Tim. 2. *Deus vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire; sed sub hac universali comprehenduntur, non solum adulti, sed etiam parvuli, tam enim homines sunt isti, quàm illi, ut ait D. August. apud P. Soar. cit. Nunquid, inquit, parvuli homines non sunt, ut non pertineant ad id, quod dictum est, vult omnes homines salvos fieri; ergo utrique providit Deus auxilia sufficientia ad salutem.*

Secundò ex illo 1. Joan. 2. *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris tantum, sed etiam pro totius mundi.* Et 2. Cor. 5. *Pro omnibus mortuus est Christus.* Et infra: *Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi.* Et ex Trident. Sess. 6. cap. 2. ubi de-

V u

finis